

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o odnosih med EU in Srednjo Ameriko

(2007/C 256/24)

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 17. januarja 2007 v skladu s členom 29(2) poslovnika sklenil, da pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi: *Odnosi med EU in Srednjo Ameriko*.

Strokovna skupina za zunanje odnose, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 14. junija 2007. Poročevalec je bil g. SOARES.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 437. plenarnem zasedanju 11. in 12. julija 2007 (seja dne 12. julija) s 63 glasovi za, nobenim glasom proti in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO je že več let mnenja, da so odnosi med Evropsko unijo in Latinsko Ameriko del širšega strateškega pristopa, ki ni omejen zgolj na trgovinske odnose, ampak kaže tudi pripravljenost Evrope, da pri uresničevanju družbenega modela, ki temelji na pravni državi, demokraciji, spoštovanju človekovih pravic, miru in solidarnosti, nastopa kot upoštevanja vreden partner ⁽¹⁾.

1.2 Poleg tega so odnosi z Latinsko Ameriko in Karibi z zgodovinskega vidika mnogo več kot le iskanje gospodarskega ali geostrateškega partnerstva. Narodi Latinske Amerike so z Evropo že dolgo kulturno, politično, socialno, jezikovno in čustveno povezani ter delijo isti pogled na svet, kar je treba izjemno ceniti in česar na začetku pogajalskega procesa ne smemo pozabiti.

1.3 Po začetku pogajanj med EU in Srednjo Ameriko o sklenitvi pridružitvenega sporazuma med tema dvema regijama je po mnenju EESO nujno okrepiti prizadevanja za čimprejšnjo sklenitev sporazuma, s katerim bosta zadovoljni obe strani in ki bo za sedanja in prihodnja pogajanja z Latinsko Ameriko ter Karibi tudi zgled tega, da strateško partnerstvo z Evropsko unijo lahko prinaša vzajemne koristi. Pri tem gre za koristi, ki daleč presegajo okvire trgovinske menjave in temeljijo na gospodarskem in družbenem napredku, trajnostnem razvoju regije, pravni državi in spoštovanju dostojanstva vseh ljudi.

1.4 EESO upa, da bodo pogajanja spodbudila srednjeameriške vlade h krepitvi dialoga z organizirano civilno družbo svojih držav. Demokratičen in transparenten dialog, na podlagi konkretnih predlogov, ki jih spoštujeta obe strani. EESO poziva tudi *Posvetovalni odbor sistema za srednjeameriško integracijo* (CC-SICA), naj si še naprej prizadeva za doseganje sporazumov s kar največjo možno stopnjo soglasja, ki odražajo stališče celotne srednjeameriške civilne družbe do pogajanj in ki naj omogočajo kompromise, potrebne za napredek celotnega procesa.

1.5 EESO priporoča, naj se pri pogajanjih upoštevajo naslednji vidiki:

1.5.1 potreba po krepitvi organizirane civilne družbe Srednje Amerike, še posebej z institucionalno krepitvijo CC-SICA kot posvetovalnega organa SICA. EU si mora prizadevati, da njeni pogajalski partnerji v večji meri priznajo temeljno vlogo, ki jo je CC-SICA imel – in ki jo mora imeti – pri uspešnem regionalnem združevanju, in temu organu dodeliti finančno pomoč v skladu s ciljem, ki ga je v dokumentu o regionalnem razvoju določila Komisija;

1.5.2 sprejetje socialnih določb, potrebnih za to, da pridružitveni sporazum koristi celotni družbi in da postane odločilen dejavnik pri utrjevanju demokracije, boju proti revščini, socialni izključenosti in brezposelnosti ter pri razvoju gospodarskega modela, ki neenakosti ne bo dodatno povečeval ali poglobljal. Sporazum mora služiti tudi za krepitev socialne kohezije in ohranjanje biotske raznovrstnosti (v tem smislu bi moral sporazum upoštevati tisoče malih kmetov, ki bi se želeli ukvarjati z okolju prijaznejšim kmetijstvom). Posebno pozornost si med pogajanjmi in poznejšim uresničevanjem pridružitvenega sporazuma zasluži popolno spoštovanje mednarodnih standardov o delu ILO;

1.5.3 obstoj splošnega sistema preferencialov (GSP), enostranskega instrumenta Evropske unije za podporo najrevnejšim državam. Trgovinsko poglavje sporazuma mora srednjeameriškim državam prinašati več ugodnosti kot jih predvideva ta sistem, za katerega velja omeniti, da je že zdaj precej pozitiven;

1.5.4 organizirana civilna družba mora redno prejemati ustrezne koristne informacije, da bi lahko spremljala pogajanja, ki potekajo na institucionalni ravni. To vključuje tudi možnost, da pred pogajalskimi krogi potekajo posvetovanja in se tako

⁽¹⁾ Socialna kohezija v Latinski Ameriki in na Karibih, UL C 110, 10.4.2004; Odnosi med EU in Mehiko; Odnosi med EU in Andsko skupnostjo, UL C 309, 16.12.2006.

omogoči upoštevanje stališč organizirane civilne družbe; prirejati bi bilo treba tudi širše forume, da bi o poteku teh pogajanj lahko obveščali celotno družbo. Glede tega je treba kot osrednji element sodelovanja civilne družbe proučiti vzpostavitev skupnega odbora za spremljanje, katerega delovanje bi bilo institucionalizirano, spremljal bi vsa pogajanja in bil posrednik med pogajalskimi partnerji ter civilno družbo.

1.5.5 in na koncu: da bi se lahko pogajali o vseh vidikih pridružitvenega sporazuma med Evropsko unijo in Srednjo Ameriko ob resničnem sodelovanju organizirane civilne družbe, EESO priporoča, da skupni posvetovalni odbor EESO in CC-SICA, predviden v členu 52(4) političnega sporazuma med regijama, začne delovati takoj po podpisu sporazuma, njegova naloga pa bi bila spremljanje izvajanja sporazuma.

2. Uvod

2.1 Odnosi med EU in Srednjo Ameriko doslej niso bili zelo intenzivni, čeprav se je EU odločno zavzela za vzpostavitev miru in demokratizacijo regije ter začela medministrski dialog – ministrski dialog iz San Joséja leta 1984 –, ki je za regijo še danes mejnik.

2.2 Leta 2003 sta EU in Srednja Amerika podpisali sporazum o okrepitvi političnega dialoga in sodelovanja. Maja 2006 je bila v sporočilu v okviru 4. vrhunskega srečanja voditeljev držav in vlad EU, Latinske Amerike in Karibov izražena volja za čim hitrejši napredek v smeri pridružitvenega sporazuma ⁽²⁾.

2.3 Po Dunajski deklaraciji, sprejeti aprila 2006 na 4. srečanju civilne družbe EU ter Latinske Amerike in Karibov, se pridružitveni sporazumi med EU in Latinsko Ameriko ter Karibi ne bi smeli omejevati na trgovinska in gospodarska vprašanja, temveč bi morali upoštevati tudi politične, kulturne in družbene vidike, da bi dosegli močnejšo socialno kohezijo.

2.4 V protokolu o sodelovanju med EESO in CC-SICA sta kot vodili za delo obeh institucij opredeljena „zavzemanje za vključitev socialnega dialoga v prihodnji pridružitveni sporazum med EU in Srednjo Ameriko“ ter „podpora pobudi za ustanovitev skupnega posvetovalnega odbora civilne družbe obeh svetovnih regij v institucionalnem okviru prihodnjega pridružitvenega sporazuma.“ Uspešna sklenitev pridružitvenega sporazuma je tesno povezana z vprašanjem, ali organizirana civilna družba obeh regij lahko seznanja celotno družbo z napredkom, težavami in uspehi.

⁽²⁾ V točki 31 zaključne deklaracije vrha na Dunaju piše: „Ob upoštevanju skupnega strateškega cilja deklaracije iz Guadalajare in spričo pozitivnih rezultatov skupne ocene regionalnega gospodarskega sodelovanja s Srednjo Ameriko pozdravljamo sklep Evropske unije in Srednje Amerike, da začneta pogajanja o pridružitvenem sporazumu, vključno z vzpostavitvijo območja proste trgovine.“

3. Nova etapa v odnosih med EU in Srednjo Ameriko

3.1 Trenutno se odnosi med Evropsko unijo in Srednjo Ameriko kažejo v političnem dialogu in sodelovanju. Trgovinske odnose ureja splošni sistem preferencialov, ki ga je EU uvedla v sedemdesetih letih in ki ga danes dopolnjuje še poseben sistem spodbud za trajnostni razvoj in dobro upravljanje, vključno z bojem proti trgovanju z drogami (SPG+).

3.2 EU je z 12-odstotnim deležem svetovne trgovine drugi najpomembnejši trgovinski partner Srednje Amerike za Združeni državi Amerike (46 %). Na področju sodelovanja in razvojne pomoči je EU s 563,2 milijoni EUR proračunskih sredstev glavni donator pomoči Srednji Ameriki v obdobju 2002-2006. Temu je treba prišteti še 74,5 milijonov EUR v okviru memoranduma med Komisijo in generalnim sekretariatom SICA ter več kot 279 milijonov EUR pomoči ob naravnih nesrečah, kot sta bila predvsem hurikan Mitch in pozneje potres v El Salvadorju. EU je za obdobje 2007-2013 obljubila povišanje razvojne pomoči na 840 milijonov EUR. Povečuje pa se tudi obseg evropskih neposrednih naložb v Srednjo Ameriko.

3.3 Vendar pa odnosi med EU in Srednjo Ameriko daleč presegajo trgovino in sodelovanje ter temeljijo na širšem strateškem pogledu, ki zajema tudi tako občutljiva področja, kot so varnost in boj proti terorizmu, varstvo okolja in oblikovanje modela trajnostnega razvoja, preseljevanje in nujnost njegovega nadzora, ki bo tako v korist državam izvora kot tudi državam, ki migrante sprejemajo, ter uvedba novega svetovnega gospodarskega reda, ki bo temeljil na uspešnih praksah upravljanja, ki spoštujejo človekove, gospodarske in socialne pravice.

3.4 Sklep o odprtju pogajanj o sklenitvi pridružitvenega sporazuma s Srednjo Ameriko, ki je bil sprejet maja 2006 na Dunaju, je že sam po sebi izziv in priložnost, ki je ne smemo zamuditi.

3.5 Ker evropska strategija sklepanja pridružitvenih sporazumov temelji na medregionalnem dialogu, je treba proučiti, kako daleč je napredovalo povezovanje srednjeameriške regije.

3.5.1 Povezovanje Srednje Amerike je star projekt, ki sega v obdobje osamosvajanja srednjeameriških držav. Nov zagon sta mu dala protokol iz Tegucigalpe iz leta 1991 in pogodba o gospodarskem povezovanju Srednje Amerike iz leta 1993.

3.5.2 Kljub večinskemu soglasju glede regionalnega povezovanja doslej napredka skoraj ni bilo. Vzrok za to so bile težave pri uresničevanju političnih sklepov, precejšnja gospodarska šibkost in pomanjkanje regionalne solidarnosti. Kljub temu lahko trdimo, da je po letu 2002 povezovanje dobilo jasnejše poteze ⁽³⁾.

3.5.3 Šibkost regionalnih institucij, ki onemogoča sprejemanje sklepov na nadnacionalni ravni, razlike v gospodarskem razvoju držav v regiji, kakor tudi dejstvo, da družbene skupine skoraj nikoli ne sodelujejo v postopku sprejemanja sklepov in se ne zavedajo koristi povezovanja regije, so dejavniki, ki otežujejo odločnejše napredovanje integracijskega procesa.

3.5.4 Kljub težavam pa nekateri dejavniki vlivajo optimizem glede procesa povezovanja regije, zlasti skupna tradicija in kultura teh držav, obstoj sorazmerno stabilnega in odgovornega pravnega in institucionalnega okvira ter občutena in izražena potreba po reformi nekaterih institucij (PARLACEN ⁽⁴⁾), ki lahko omogoči povečati učinkovitost strategij za izvajanje regionalnih politik. Optimizem in zaupanje krepita tudi vse večja osveščena in sodelovanje civilne družbe.

3.5.5 Na nedavnih sejah skupnega posvetovalnega odbora EU in Srednje Amerike aprila 2007 so srednjeameriške vlade obljubile, da bodo do zaključka pogajanj o pridružitvenem sporazumu predložile pravni okvir za vzpostavitev srednjeameriške carinske unije z ustreznim časovnim načrtom za izvedbo, kar je pomemben in odločilen korak v smeri srednjeameriškega povezovanja in možnosti za doseg sporazuma med regijama.

3.6 Pogajalski proces, ki se zdaj začne, ponuja obema stranema izredne priložnosti, ki bi jih veljalo izkoristiti. Kot primer lahko navedemo naslednje vidike:

3.6.1 razvoj in krepitev carinske unije in odprava gospodarskih ter carinskih ovir med državami v regiji – to je politika, ki jo EU podpira in ki lahko veliko prispeva k medsebojnemu dopolnjevanju srednjeameriških gospodarstev in krepitevi njihove konkurenčnosti v primerjavi s sedanjimi in s potencialnimi bodočimi gospodarskimi partnerji. To bi olajšalo tudi morebitna evropska vlaganja v regiji in sodelovanje pri razvoju;

3.6.2 močnejša in skladnejša socialna kohezija bo prispevala h krepitvi še vedno mladih srednjeameriških demokracij, zmanjševala možnosti konfliktov, povečevala pravno varnost in omogočala izmenjavo med regijama, ki bo temeljila na jasnih, skupaj sprejetih in upoštevanih pravilih. Kot kažejo študije

⁽³⁾ Izvoz iz srednjeameriških držav v srednjeameriške države se je v obdobju od leta 1995 do 2002 povečal za približno 60 % (*Informe Centroamericano 2004, IDB*).

⁽⁴⁾ Srednjeameriški parlament.

gospodarske komisije Združenih narodov za Latinsko Ameriko in Karibe (UNECLAC), je politični, gospodarski in družbeni razvoj držav v dobršni meri odvisen od dosežene ravni socialne kohezije. Zato je treba organizirano civilno družbo vključiti v celoten pogajalski proces;

3.6.3 še eno področje, zanimivo za obe svetovni regiji, je iskanje rešitev za preprečevanje naravnih nesreč, da bi zmanjšali ranljivost Srednje Amerike. To regijo je prizadelo že veliko naravnih nesreč, ki so terjale veliko človeških življenj ter poslabšale življenjske in delovne razmere milijonov ljudi. To bi morali upoštevati v pogajanjih, tako da bi sprejeli ukrepe za preprečevanje teh pojavov in soočanje z njimi. Obenem bi ti ukrepi olajšali nudenje pomoči v primeru nesreč in zmanjšali stroške mednarodne solidarnostne pomoči;

3.6.4 na koncu je treba – ne da bi trdili, da je vprašanje celovito obdelano – poudariti, da imata EU in Srednja Amerika enake interese na področju varstva okolja in ohranjanja biotske raznovrstnosti in se strinjata, da to nujno zahteva sprejetje politik, programov ter konkretnih ukrepov. Če bodo pogajanja pripeljala do spodbud za razumno ravnanje z naravnimi viri, zavračanja okolju škodljivih postopkov in izdelkov, spoštovanja delavskih in sindikalnih pravic kmetov ter priznanja, da obstajajo naravni rezervati, ki potrebujejo zaščito, bo pridružitveni sporazum velik dosežek, ki bo postal primer nove oblike povezovanja in bo lahko služil kot zgled pri drugih pogajanjih.

4. Politični, gospodarski in družbeni položaj v Srednji Ameriki

4.1 Srednjeameriške države sodijo med najrevnejše države Latinske Amerike. Globoke vrzeli v gospodarskem razvoju in velika socialna ranljivost dodatno otežujejo socialno kohezijo posameznih držav in regije v celoti, njihovo ranljivost pa še povečuje visoka stopnja revščine in zelo neenaka porazdelitev bogastva.

4.2 Gre za regijo, v kateri so se demokratični procesi začeli šele pred kratkim, po koncu dolgoletnih diktatur in oboroženih spopadov, ki so jo globoko prizadejali (edina izjema je Kostarika). Glavne ovire za njen razvoj so naslednje:

a) še vedno slabotno izoblikovane demokracije z nezadostnim varstvom temeljnih pravic, stalno nekaznovanje in korupcija, pomanjkanje transparentnosti pri sprejemanju gospodarskih in političnih odločitev ter v javnem upravljanju itd.;

- b) šibka gospodarstva, predvsem zaradi premajhne konkurenčnosti različnih držav in njihove odvisnosti od sprememb na svetovnih trgih;
- c) šibka socialna kohezija, predvsem zaradi visoke stopnje revščine in neenakomerne porazdelitve bogastva, ki najrevnejšim slojem prebivalstva ne dopušča, da bi imeli koristi od gospodarske rasti, temveč jih sili v alternativne oblike preživetja, kot so izseljevanje ali socialno nasilje;
- d) mnogoteri okoljski problemi, po eni strani zaradi naravnih nesreč v regiji (potresi, poplave, dolgotrajne suše), po drugi strani pa zaradi nepremišljenega izkoriščanja naravnih virov. Po ugotovitvah razvojnega programa Združenih narodov (UNDP) so med dejavniki, ki povečujejo okoljske probleme v Srednji Ameriki, med drugim neurejen in skorajda nenačrtovan proces urbanizacije, pretirana raba vodnih virov, pretirana uporaba pesticidov v kmetijstvu in krčenje gozdov.

4.3 Srednja Amerika je na področju gospodarstva sicer dosegla določeno stopnjo rasti, ki pa ne zadošča za rešitev socialnih problemov. V minulih letih se je povprečna letna stopnja rasti v regiji gibala od 3,2 do 3,5 %. A zaradi pomanjkanja konkurenčnosti so srednjeameriška gospodarstva – z izjemo Kostarike in Salvadorja – na repu lestvice konkurenčnosti držav, ki jo je sestavil *World Economic Forum* za leto 2006 in obsega 125 držav: Kostarika je na 53., Salvador na 61., Gvatemala na 75., Honduras na 93. in Nikaragva na 95. mestu.

4.4 Opozoriti je treba, da je s socialnega vidika srednjeameriška družba zelo kompleksna in raznolika ter da obsega skupnosti avtohtonih prebivalcev in precej pomembno skupino prebivalcev afriškega izvora, ki so na splošno potisnjeni na obrobje, če ne že celo povsem pozabljeni.

4.5 Skupnosti avtohtonih prebivalcev običajno povezujejo z revnimi podeželskimi območji, pri čemer se pogosto pozablja na obsežen pojav preseljevanja v mesta zaradi vse slabšega gospodarskega položaja na podeželju, ki je prispeval k povečevanju pasu revščine okoli velikih mest.

4.6 Prebivalci afriškega izvora, ki jih je mogoče najti v vseh državah razen v Salvadorju, niso bili deležni potrebne politične in družbene pozornosti in so žrtve rasne, poklicne in socialne diskriminacije.

4.7 Neenakost moških in žensk, o kateri pričajo vsi družbeno-ekonomski kazalci, je pojav, ki ga zaradi njegovega obsega ni mogoče spregledati. Brezposelnost in negotova zaposlitev, kakovost zaposlitve, plača, opuščanje šolanja (predvsem pri dekletih), vse to kaže na to, da so ženske v Srednji Ameriki v slabšem položaju, ki je že skoraj dramatičen, zlasti ker velik del žensk iz različnih razlogov tudi vodi gospodinjstva.

4.8 Ker ni posodobljenih, zanesljivih in primerljivih podatkov o položaju žensk in deklet, se zdi, da to kaže, da se temu vprašanju namenja le malo pozornosti, čeprav so vlade iz te regije podpisale in ratificirale mednarodne sporazume s tega področja, kot so sporazumi ILO ali Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk. Nasilje nad ženskami (v različnih oblikah, od nasilja v družini do nasilja na delovnem mestu) je še naprej zaskrbljujoče, kljub prizadevanjem ženskih gibanj.

4.9 Revščina, ki jo – z izjemo Kostarike – trpi praktično več kot polovica prebivalstva, velikost neformalnega trga dela, ki dosega približno 40 %, več kot nezadostna proračunska sredstva za socialna področja, kot so zdravje in izobraževanje, ter brezposelnost, so značilnosti regije, ki jih je treba imeti pred očmi, da dobimo predstavbo o tamkajšnjem pomanjkanju socialne kohezije.

4.10 Poudariti je treba tudi splošno pomanjkanje politike spoštovanja človekovih pravic. Še posebej niso upoštewane pravice delavcev in sindikatov, četudi so razne srednjeameriške države ratificirale številne sporazume ILO, s čemer se odgovornost vlad za varstvo teh pravic seveda povečuje. Uveljavljanje državljanskih in sindikalnih pravic v tej regiji lahko v številnih primerih povzroča hude osebne težave, marsikdo s tem tvega celo življenje.

5. Merila, ki jih je treba upoštevati v zvezi s pridružitvenim sporazumom med EU in Srednjo Ameriko

5.1 Pri postopku uresničevanja prihodnjega pridružitvenega sporazuma je treba jasno določiti nekatera merila, ki jih bo treba upoštevati. Ta morajo biti po mnenju EESO ne samo temeljni elementi za uspeh tega sporazuma, temveč del obsežnejše strategije za celotno Latinsko Ameriko.

5.2 *Nesorazmerja*. Prvi element, ki ga je treba upoštevati, so velikanska nesorazmerja med obema svetovnima regijama v številnih vidikih, kot so površina ozemlja, prebivalstvo, BDP, trgovinski odnosi, gospodarski in družbeni razvoj.

5.2.1 Tako močna nesorazmerja med obema regijama terjajo izravnalne ukrepe, da bi bil pridružitveni sporazum lahko uspešen in da bi prispeval k temu, da so trgovinske politike in politike sodelovanja koherentne in da ne odstopajo od svojih ciljev.

5.3 *Spodbujanje socialne kohezije*. To mora biti eno osrednjih meril načrtovanega sporazuma, ne samo, ker je socialna kohezija za EU v njenih odnosih s tretjimi državami strateški element, temveč ker je tudi ključ za razvoj Srednje Amerike, regije, ki se mora spopadati z velikanskimi težavami zaradi revščine in socialne izključenosti.

5.3.1 Zato je treba pri razvijanju socialnih politik sprejeti potrebne in zadostne ukrepe, na področju izobraževanja, zdravja in socialne varnosti, med drugim pa tudi na davčnem področju, da bi celotna družba lahko imela korist od gospodarskega razvoja in izkoristila možnosti, ki jih odpira pridružitveni sporazum.

5.4 *Krepitev demokracije in institucij.* Tako raznoteri družbi, kot je srednjeameriška, razklana zaradi revščine, dolgoletnih diktatur in državljanskih vojn, mora sporazum ponujati možnost za krepitev demokracije – še posebej participativne – in njenih institucij.

5.4.1 Najrazličnejše ustanove, ki se zavzemajo za človekove pravice, pravice avtohtonih prebivalcev ali prebivalcev afriškega izvora, pravice žensk, delavcev ali za varstvo okolja, zahtevajo večjo udeleženo pri političnem, gospodarskem in socialnem sprejemanju odločitev, vendar imajo težave pri tem, da bi jim prislunili in jih sprejeli kot polnopravne partnerje. Sporazum mora biti dejavnik, ki bo spodbujal priznanje njihovih prizadevanj.

5.4.2 CC-SICA, posvetovalni organ, ki ga predvideva člen 12 protokola iz Tegucigalpe, je treba priznati in podpreti njegovo vlogo zastopnika organizirane civilne družbe tako, da se mu dajo na razpolago logistična in proračunska sredstva, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svoje naloge.

5.4.3 EESO priznava CC-SICA kot partnersko institucijo in je aprila 2006 z njim sklenil sporazum, ki temelji na skupnem zavzemanju za načela demokracije, človekovih pravic, gospodarskih in socialnih pravic ter na volji za sodelovanje v dialogu, kot tudi ustvarjanju tesnejših gospodarskih povezav ter sodelovanja med EU in SICA.

5.5 *Krepitev regionalnega povezovanja.* Regionalnega povezovanja ne smemo jemati samo kot evropsko zahtevo pri sklepanju trgovinskega sporazuma, temveč moramo v njem videti tudi možnost za srednjeameriške države, da se lotijo svojih gospodarskih slabosti in izkoristijo sinergije, ki se lahko pojavijo z regionalnim povezovanjem.

5.5.1 Vendar pa glede tega vprašanja ne bi smeli imeti prevelikih pričakovanj. Regionalno povezovanje je proces, ki terja čas, podporo in stalen napor. V tem smislu mora sporazum predvideti vrsto mehanizmov (med drugim uvedbo skladov za nadomestila carin ter za ekonomsko in socialno kohezijo), ki spodbujajo, podpirajo in olajšujejo regionalno združevanje Srednje Amerike.

5.6 *Pridružitvenemu sporazumu dati socialno razsežnost.* Pridružitveni sporazum vsebuje tri tesno povezane stebre: politiko,

trgovino in sodelovanje. Vsi trije so enako pomembni, zaradi česar v pogajanjih ne bi smeli namenjati več pozornosti tistemu stebri, za katerega se izkaže, da je najkompleksnejši in najtežji.

5.6.1 V okviru stebra Politika mora pridružitveni sporazum vsebovati konkretne ukrepe za podporo dobrega upravljanja (good governance), socialno razsežnost s ciljem kar najmočnejše socialne kohezije, ter določbe o upoštevanju vloge žensk, varstva človekovih pravic, delavskih pravic, okolja, avtohtonih prebivalcev in prebivalcev z afriškimi predniki.

5.6.2 Obravnavati je treba tudi stanje izseljevanja iz Srednje Amerike, posledice katerega so lahko za razvoj držav v regiji protislovne (denarna nakazila iz tujine, izseljevanje visokošolsko izobraženih in delavcev). Pri tem je treba spoštovati dostojanstvo in pravice priseljencev iz Srednje Amerike, ki živijo in delajo v EU.

5.6.3 V okviru stebra Sodelovanje mora pridružitveni sporazum predvideti nadaljevanje sodelovanja, krepitev razvojne pomoči Skupnosti za regijo in zapolnjevanje njenih političnih, gospodarskih, družbenih in okoljskih vrzeli. Mogoče je – in po mnenju EESO je tudi treba – predvideti podporo specializiranih institucij, kot so ILO, UNESCO ali WHO, pri spremljanju razvoja najbolj občutljivih tem.

5.6.4 Če hoče EU izpolniti pričakovanja srednjeameriških držav – ki že imajo izkušnje z drugimi mednarodnimi sporazumi (predvsem s Srednjeameriškim sporazumom o prosti trgovini CAFTA, sklenjenim z ZDA) – mora dokazati, da ima načrtovani pridružitveni sporazum obsežnejše cilje in je v skladu s celovito družbeno vizijo, ki se navdihuje v temeljnih načelih EU in vsebuje gospodarski model, ki lahko vodi do trajnostnega razvoja regije.

6. Priporočila EESO

Upoštevajoč navedene točke, EESO podaja naslednja priporočila:

6.1 Pridružitveni sporazum med EU in srednjeameriški državami mora biti politična prednostna naloga Unije, ker je strateškega pomena za politiko EU na področju sodelovanja dveh regij tudi zaradi drugih partnerjev v Latinski Ameriki;

6.2 sporazum mora imeti enakovredno obravnavane vse sestavne dele: politiko, trgovino in sodelovanje;

6.3 upoštevati je treba, da so med pogajalskimi partnerji najrevnejše države Latinske Amerike in da velikanska neravnovesja med regijama silijo h krepitvi programov sodelovanja, da bi tako preprečili morebitne negativne posledice in dosegli zeleno trgovinsko odprtost;

6.4 v pridružitvenem sporazumu je treba predvideti ukrepe, ki krepijo konkurenčno sposobnost podjetij in zagotavljajo pravno varnost naložb; treba je predvideti tudi izravnalne instrumente za soočanje z naravnimi težavami, ki jih povzročajo vzpostavljanje srednjeameriškega notranjega trga zaradi neravnovesij med gospodarstvi te regije;

6.5 sporazum mora odločilno prispevati h krepitvi socialne kohezije v regiji, tako da koristi, ki jih prinaša, ne bodo opazne samo za tiste, ki so že sicer privilegirani, temveč za celotno prebivalstvo;

6.6 vsebovati mora delovnopravno razsežnost, predvsem z vidika standardov ILO; vsebovati mora delovnopravno razsežnost, predvsem z vidika standardov ILO. Pridružitveni sporazum mora prispevati k temu, da podpisniki spoštujejo načela in vrednote, ki so zapisane v ustavi ILO in v njenih najpomembnejših instrumentih za socialno področje, kot npr. v Deklaraciji o temeljnih načelih in pravicah iz dela (1998), tristranski Deklaraciji o načelih o multinacionalnih podjetjih in socialni politiki (1977, spremenjeni 2000) ter Resoluciji Mednarodne konference dela v zvezi s pravicami sindikatov in njihovo povezanostjo z državljanskimi svoboščinami (1970);

6.7 imeti mora jasno socialno razsežnost, ki ne bo obsegala samo vprašanj delavcev, temveč tudi varstvo okolja, ter s katero se bo dosegal skupen napredek regije in njenega ljudstva;

6.8 prav posebej je treba upoštevati najšibkejše skupine prebivalstva, kot so ženske, avtohtoni prebivalci in prebivalci afriškega izvora;

6.9 sporazum mora predvideti potrebne ukrepe za učinkovito sodelovanje civilne družbe od začetka pogajanj do njihovega uresničevanja;

6.10 v tem smislu je treba okrepiti pomoč posvetovalnim organom organizirane civilne družbe – predvsem CC-SICA, ki je institucionalni organ za združevanje srednjeameriške regije – da bo imel na voljo potreben kader ter logistična in finančna sredstva za opravljanje svoje naloge;

6.11 takoj je treba ustanoviti skupni odbor za spremljanje pogajanj, sestavljen iz članov EESO in CC-SICA, ki se jim lahko v soglasju z obema stranema pridružijo tudi predstavniki drugih organizacij, če se zdi, da je njihova udeležba koristna in pomembna za analizo pogajalskega procesa;

6.12 in na koncu: začeti je treba z razpravami med CC-SICA in EESO o sestavi, nalogah in načinu dela prihodnjega skupnega posvetovalnega odbora, institucionalnega posvetovalnega organa prihodnjega pridružitvenega sporazuma.

V Bruslju, 12. julija 2007

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS
